

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 9

Ο ΤΥΠΟΣ ΥΠΕΡ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑΝ

Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου γενομένη κατ' αὐτὰς ἀπόρριψις τῆς αἰτιήσεως περὶ ἀναιρέσεως τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων δύο στραγγαλιστῶν ἐπὶ τῷ ὄλως τυπικῷ λόγῳ ὅτι εἰς τὴν ἀτίτησιν δὲν ἦτο συνημμένον τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ δεσμοφύλακος τῶν φυλακῶν ἐν αἷς πασιγνώστως κρατοῦνται οἱ ἐν λόγῳ κατάδικαι, δὲν ἐγέννησεν ἀπλῶς «κάποιαν δυσφορίαν» εἰς τὸν «πολὺν κόσμον», ὡς ἐν ταῖς δηλώσεσί του φέρεται εἰπὼν ὁ ὑφυπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς κατάπληξιν διὰ τὴν τοιαύτην περὶ τῆς κειμένης νομοθεσίας σχολαστικῶς νομικὴν ἀντίληψιν. Ἀσχέτως πρὸς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν εἰς ἣν τὸ σκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναφέρεται, τὸ κατ' ἀρχὴν τόσον δεσπῶζον καὶ ἐν τῇ ἡμετέρα νομοθεσίᾳ κράτος τοῦ αὐστηροῦ καὶ ἀκράμπτου νομισμοῦ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ κρίνῃ κατὰ νόμον καὶ οὐχὶ περὶ νόμων ἦτοι ὡς δεσμώτης τοῦ νόμου οὐδεμίαν ἀφήνον θέσιν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἠθικῆς, πολλάκις ἄγει εἰς ἀπανθρώπους σκληρότητας, αἵτινες πολλαπλασιάζουν τὴν δυσπιστίαν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην δικαιοσύνην ἕνεκα τῆς ἀχωρήτου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν καθιερώσεως τῆς ὑπεροχῆς τοῦ καθαρῶν τύπου τοῦ δικαίου ὑπὲρ τὴν οὐσίαν τοῦ ὀρθοῦ δικαίου.

Ὅτι θεαίως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ τύπος εἶνε ἐκφραστὴς καὶ συντηρητῆς καὶ σωτῆρ τῆς οὐσίας, εἶνε πασίγνωστον. Ἡ τῶν τύπων περιφρόνησις ἢ καὶ ἡ ἀπλή περὶ αὐτοὺς ἀμέλεια συνήθως συνεπάγεται καὶ τὴν πρὸς τὴν οὐσίαν ἀδιαφορίαν καθ' οἷον τρόπον ἡ πρὸς τὰ σεπτὰ σύμβολα ἀσέβεια εἶνε δηλωτικὴ τῆς πρὸς τὰς δι' αὐτῶν ἐκφραζομένης ὑψηλῆς ἐννοίας ἀρνητικῆς διαθέσεως. Ἐξ ἄλλου δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ἡ ἐννοία τοῦ δικαίου διαφέρει τῆς ἰδέας αὐτοῦ, ὅτι, δηλονότι, ἄλλο εἶνε τὸ ἐκ τῶν ἐμπειρικῶν δεδομένων δίκαιον, τὸ jus, τὸ νόμιμον καὶ ὁ νόμος, καὶ ἕτερον τὸ ὀρθὸν δίκαιον, τὸ jus justum, ὁ ὑγιὴς νόμος, ἡ aequitas, ἡ ἀσχέτως πρὸς συγκεκριμένους σκοποὺς ἀναλλοιώτως ἡ αὐτῇ αἰωνία ἰδέα τῆς δικαιοσύνης.

Παρ' ὅλην ὁμῶς ταύτην τὴν σημασίαν τῶν τύπων

ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' ἃς προάγεται στενοκεφάλου σχολαστικότητος τυποκρατία τοιαύτη, ἣτις ἀποτελεῖ ἀναιρέσιν πάσης ἠθικῆς ἐννοίας καὶ πάσης ἰδέας δικαιοσύνης, πασιφανῶς μετατροπὴν εἰς σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀδικίαν. Καὶ παρὰ πάσαν δ' ἐκ τοῦ ἄλλου διαφορὰν μεταξὺ τοῦ νομίμου δικαίου καὶ τοῦ ὀρθοῦ δικαίου, εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν μεταξὺ αὐτῶν συγκρούσεων ἡ ἀνθρωπίνῃ συνείδησις, ὡς ἀξιολογικὴ δεοντολογία, ἐξανίσταται κατὰ τῆς προτιμήσεως τοῦ νόμου ἀπέναντι τοῦ δέοντος, τοῦ ὑπαγορευομένου ὑπὸ τῆς ὀρθότητος τοῦ κανόνος, ἦτοι τῆς δικαιοσύνης, διότι ἡ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ δὲν ἀνέχεται τὴν περὶ τῆς νομοθεσίας ἀντίληψιν ὡς περὶ συστήματος κλειστοῦ, νοεῖ τὴν δικαιοσύνην ὡς «τελείαν ἀρετήν», κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, καὶ δυσανασχετεῖ κατὰ τῆς ἐξαναγκαστῆς δεσποτείας τοῦ γράμματος ἐπὶ τῆς λογικῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀξιολογίας. Ἐφ' ὅσον καὶ ἐν τῷ δικαίῳ καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ πρόκειται περὶ βουλήσεων, ἔπεται ὅτι ἐν τῇ πρὸς τι ὀριστικῇ ἀμφότερων κατευθύνσει εἶνε ἀδύνατον νὰ χωρισθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων.

Ὅσον δὲ ποτε λοιπὸν καὶ ἂν διαφέρουν ἀπ' ἀλλήλων ὁ τύπος καὶ ἡ οὐσία, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἠθικὴ, ὁσάκις καταφανῶς ὁ τύπος συντρίβει τὴν οὐσίαν καὶ τὸ δίκαιον ἐξολισθαίνει εἰς ἀδικίαν καὶ ἄρησιν τῆς ἠθικῆς, ἡ ἀνθρωπίνῃ συνείδησις, αἰρομένη ὑπὲρ τὴν τυποκρατίαν τῆς σχολαστικῆς ρυθμίσεως τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων ἀπαιτεῖ τὴν ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν καὶ ἀλληλεπίδρασιν ἰδίᾳ ἔπου τὸ quod licet κινδυνεύει νὰ μὴ ἦνε honestum καὶ ἡ δικαιοσύνη νὰ μὴ ἦνε ὁ τελικὸς τοῦ δικαίου σκοπός.

Εἶνε ἀληθῶς τρομερὸν νὰ φέρεται ὡς κοινὸν τῶν νομομαθῶν δίδαγμα ὅτι ἡ δικαιοσύνη ὡς σκοπὸς τοῦ δικαίου θνήσκει μόλις ὡς δώσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸ κείμενον δίκαιον, καὶ ὅτι, ἐνῶ ὁ τύπος θὰ ὀφείλει νὰ ἐξυπηρετῇ πάντοτε τὴν οὐσίαν, ἐν τῇ νομικῇ πολλάκις ἀνάγκῃ ἢ τελευταία νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν πρῶτον. Τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον δέον νὰ μὴ λησμονηθῇ ὅτι τὴν πηγὴν του ἔχει εἰς τὸ θεῖον δίκαιον, καὶ ὁσάκις ὁ λόγος περὶ ἐξυψώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῆς νομοθεσίας ἐπιβάλλεται ὑπὸ τὴν πρόσδον ταύτην νὰ νοηταὶ ὁλονὲν μείζων προσέγγισις τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου

πρὸς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ, τοῦ νομίμου πρὸς τὸ δίκαιον τοῦ ὕψους νόμου, τὴν δικαιοσύνην. Μόνον τότε πᾶσα κρίσις «θὰ ἦγε δίκαια» (Ἰω. ε' 30, ζ' 24) καὶ ὁ κείμενος νόμος θὰ ἦγε «νόμος δικαιοσύνης» (Ρωμ. θ' 31) καὶ οἱ δικασταί, τὴν «δικαιοσύνην Θεοῦ» θεραπεύοντες, θὰ τιμῶνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς «διάκονοι δικαιοσύνης» (Β' Κορ. ια' 15).

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΡΙΣΘΕΙΣΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ, ΠΡΟΣ ΣΥΣΚΕΨΙΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλους)

(3) ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συμφωνοῦμεν ἀποδεχόμενοι ὡς Σύμβολον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖνο, ὅπερ καλεῖται ἔστιν ἕπε τῆς Νικαίας καὶ ἄλλοτε τῆς Νικαίας = Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐξετέθη ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου καὶ ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς ἑλθῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀποδεχόμεθα τὴν ἐκθέσιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἐν σχέσει πρὸς τὸ Σύμβολον: «Τούτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας τε καὶ ἐρμειείας παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων, ὤρισεν ἡ Ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐτέραν πίστιν μηδεμίαν ἐξεῖναι προσέφθαι ἢ γρουν συγγράφειν ἢ συντιθέναι ἢ φρονεῖν ἢ διδάσκειν ἐτέροις». Ἀναγνωρίζομεν ἐντεθῆναι, ὅτι εἶναι παράνομον, ὅπως Ἐκκλησία τις ἐκθέσῃ ἄλλο τι Σύμβολον ὡς τὴν διδασκαλίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ προσθέσῃ ἢ ἀφαιρέσῃ τι ἀπὸ τοῦ Συμβόλου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι παράνομον, ὅπως Ἐκκλησίαι τινὲς μεταχειρίζονται ὡς Σύμβολον Βαπτίσματος ἄλλο τι Σύμβολον σύμφωνον πρὸς τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνο, ὅπερ καλεῖται Σύμβολον τῶν Ἀποστόλων. Οὐδ' εἶναι παράνομον, ὅπως Ἐκκλησία τις μεταχειρίζεται ἄλλο τοιοῦτο γραπτὸν μνημεῖον ἐν ταῖς Ἀκολουθίαις τῆς Ἐκκλησίας ἢ χάριν τῆς διδασκαλίας τῶν πιστῶν, προϋποτιθεμένου, ὅτι τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν Γραφὴν καὶ τὴν Παράδοσιν.

(4) Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Περὶ τῆς διαφορᾶς, ἣτις ἐκράτησε μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ὡς πρὸς τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλίαν, ἀναγράφομεν τὰς προτάσεις, αἵτινες ἐγένοντο δεκταί ὑπὸ τοῦ ἐν Βόννη Συνεδρίου τοῦ συγκροτηθέντος ἐν ἔτει 1875. Ἀπορρίπτοντες πᾶσαν πρότασιν ἢ πάντα τύπον ἐκφράσεως, ὑπονοοῦντα τὴν ὑπαρξὴν δύο ἀρχῶν ἢ αἰτῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι, θεωροῦμεν ἀποδεκτὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ προγενεστέρων Ἑλλήνων Πατέρων, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται (procedere) ἐκ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ.

(5) ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΘΘΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΩΝ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Διακρίνομεν δύο εἶδη ἐκκλησιαστικῶν «ἡθῶν καὶ νομίμων»—ἐκεῖνα δηλονότι, τὰ ὅποια κατὰ τὸν Ἅγιον Φώτιον ἐρεῖδονται ἐπὶ τῆς ἀθθεντίας γενικοῦ ἢ

καθολικοῦ ψηφίσματος καὶ εἶναι ὑποχρεωτικά διὰ τὴν ἑλθῆν Ἐκκλησίαν καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουσι τοπικὸν μόνον χαρακτῆρα καὶ τὰ ὅποια ἐκάστη Ἐκκλησία εἶναι ἐλευθέρη νὰ ἀποδεχθῇ ἢ μὴ. Συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ ἱεροῦ Ἀγρουστίνου, ὅτι ἕκαστος Χριστιανὸς οφείλει ν' ἀποδέχῃται τὰ ἡθῆ καὶ νόμιμα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκει.

(6) ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας λέγουσιν: Ἀποδεχόμεθα, ὅτι τὰ δύο ἐκ τῶν ἐπτὰ μυστηρίων—δηλονότι τὸ Βάπτισμα καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία—τὸ πρῶτον ὡς ἐισάγον ἡμᾶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δεύτερον ὡς ἐνοῦν ἡμᾶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἐξέχουσι τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ δὲν θεωροῦμεν, ὅτι τὰ ἄλλα πέντε εἶναι δευτερευούσης σπουδαιότητος μυστήρια, οὐδ' ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ Χριστιανοῦ καὶ ἐπομένως εἰς σωτηρίαν αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα εἶναι ὡς ἐκεῖνα Θεοσούστατοι ἱεραὶ τελεταὶ ἐν αἷς δι' ἄρατος ἐξωτερικοῦ σημείου μεταδίδεται ἢ ἀράτος χάρις τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας λέγουσιν: Ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων οὐδέποτε ὠρίσθη ἀθθεντικῶς οὔτε ὑπὸ τῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων παραδόσεως οὔτε ὑπὸ ἀποφάσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἀναγνωρίζομεν, ὅτι τὰ δύο μυστήρια, τὸ Βάπτισμα καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία, ὑπερέχουσι τῶν λοιπῶν. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων μυστηρίων, ἐνῶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μεταχειρίζεται τὸν ὄρον «μυστήριον» καὶ περὶ τῆς Ἱερωσύνης, τῆς Μετανοίας, τῆς Βεβαίωσεως ἢ τοῦ Χρίσματος, τοῦ Γάμου καὶ τοῦ Ἐλαίου τῶν Ἀσθενῶν, ἐν τῷ εἰθίμῳ τῶν Κοινῶν Προσευχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἡ λέξις Sacrament χρησιμοποιεῖται μόνον προκειμένου περὶ τῶν δύο μυστηρίων, τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, καθόσον ταῦτα μόνον κέκτηνται ἐξωτερικὸν σημεῖον διαταχθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεωροῦνται γενικῶς, τ. ἔ. καθολικῶς, ὡς ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν. Ἀλλ' ἀναγνωρίζει καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ὀμολογία, ὅτι καὶ ἐν ἄλλαις τελεταῖς ὑπάρχει ἐξωτερικὸν καὶ βρατὸν σημεῖον καὶ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ χάρις καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, ὅτι ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα μυστηρίου καὶ καλοῦνται κοινῶς Sacraments.

Συμφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς τελέσεως τῶν Μυστηρίων, ὅτι εἶναι ἀποδεκτὴ ποικιλία ἐθίμων καὶ τελετῶν, προϋποτιθεμένου, ὅτι φυλάσσονται τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ Μυστηρίου.

Περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῶν Χειροτονιῶν ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς Συνελεύσεις καὶ τὰς Συνόδους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὀμολογίας τὴν Περὶ ἡ ψι ν καὶ τὰ Πρακτικὰ τῶν συζητήσεων τῶν γενομένων ἐν Λάμπει κατὰ τὸ 1930.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

V

A

Ἠδυνήθημεν κατὰ τὸν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν χρόνον νὰ συζητήσωμεν θεμελιώδη τινὰ ζητήματα, ἀφο-

ρδοντα τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Ὑπάρχουσιν ἄλλα, ἅτινα δὲν ἐσχόμεν τὸν χρόνον νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἀποβῆ δυνατὴ ἢ διοργανώσις ἄλλης τινὸς συναντήσεως ἐν μεταγενεστέρῳ χρόνῳ, ὅπως ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἡμετέρας συζητήσεις. Ἀλλ' ἐν συμπεράσματι ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι πιστεύομεν, ὅτι παρὰ τὰς διαφορὰς ὑπάρχει πολλὴ συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν. Συμφωνοῦμεν, ὅτι ὅσας μυστηριακῆς κοινωνίας δέον νὰ εἶναι ἐνότης Ἡστέως, ἀλλὰ δὲν ὑπολαμβάνομεν ἔργον ἡμέτερον νὰ καθορίσωμεν, πόσον μέτρον διαφορὰς δύνανται νὰ θεωρηθῆ ἐπιτετραμμένον. Νομίζομεν, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ἴσημα, τὸ ὁποῖον δέον νὰ καθορισθῆ ὑπὸ τῶν σωμάτων, εἰς ἃ ὑποβάλλομεν ἐκθεσίαν—τῆς Ἁγίας Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Συνελεύσεων καὶ Συνόδων ἢ Συναθροίσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱερολογίας.

B

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας κατέβηκαν πρὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὴν Ἐκθεσίαν τοῦ Συνεδρίου, ὅπερ συνεκροτήθη μεταξὺ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἀποφάσεις, ἐφ' ὧν συνεζήτησαν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπεδέχθησαν νὰ υποβάλωσι τὴν Ἐκθεσίαν καὶ τὰς ἀποφάσεις ἐκείνας εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Αἱ ἀποφάσεις ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

- «(1) Ἐκατέρω Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωρίζει τὴν καθολικότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς ἄλλης καὶ διατηρεῖ τὴν ἑαυτῆς.
- «(2) Ἐκατέρω Ἐκκλησίᾳ συμφωνεῖ νὰ δέχεται μέλη τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας εἰς συμμετοχὴν ἐν τοῖς Μυστηρίοις.
- «(3) Μυστηριακὴ κοινωνία δὲν ἀπαιτεῖται παρ' ἐκατέρας Ἐκκλησίας τὴν ἀποδοχὴν πάσης δογματικῆς γνώμης, μυστηριακῆς εὐλαθείας ἢ λειτουργικῆς πράξεως ἰδιαζούσης εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλ' ὑπονοεῖ ὅτι ἑκατέρω πιστεύει, ὅτι ἡ ἄλλη κέκτηται πάντα τὰ οὐσιώδη σημεῖα τῆς Χριστιανικῆς Ἡστέως».

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ, GERMANOS
A. C. GLOUCESTER

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΙΟ

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας

(Κυρ. Ἀποκρίω—28 Φεβρ.)

«Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.»

(Ματθ. κε'. 40)

Ἄφ' οὗ ἡ Ἐκκλησία τὴν παρ. Κυριακὴν μᾶς ἐτόνισε τὸ μέγεθος τῆς ἀνεξαντλήτου ἀγάπης τοῦ Οὐρανίου Πατρός, σήμερον μὲ τὴν ὑπόμνησιν τῆς μελλούσης κρίσεως θέλει νὰ προλάβῃ μίαν παρεξήγησιν, εἰς τὴν ὁποίαν συχνὰ ὑπόκειται ὁ ἄνθρωπος. Δὲν πρέπει νὰ ἀναβάλωμεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὴν

ἐπιστροφὴν μας, διότι δὲν γνωρίζομεν τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, «ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται» (Ματθ. κε'. 13) Ἀγνοοῦμεν τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, μετὰ τὸν ὁποῖον «ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια». Ὅποιοι θὰ εὐφραθῶμεν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου μας τοιοῦτοι καὶ θὰ ἐμφανισθῶμεν ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ (Δανιὴλ ζ'. 9—14). Ἀλλ' ἐν τῷ δι' ὅλας τὰς πράξεις, τοὺς λόγους καὶ τὰς σκέψεις ἀκόμη θ' ἀποδώσῃ λόγον ἢ ἀνθρωπότης ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ ἐφαρμογὴ τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης θὰ καλύψῃ «πλήθος ἁμαρτιῶν» (Α'. Πέτρο. δ'. 8) Ἰδιαιτέρως δὲ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πρὸς τοὺς πάσχοντας καθήκοντος ἀπασχολεῖ τὸν «Βασιλέα» τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς (Ματθ. κε'. 31—46), ὅστις «ἀδελφοὺς» αὐτοῦ «ἐλαχίστους» καλεῖ τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς πάσχοντας καὶ ὡς ἰδικὴν Του εὐεργεσίαν ἀναγνωρίζει τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀνακούφισιν. Ἡ κοῦσθη ποτὲ γλυκύτερον «εὐαγγέλιον» διὰ τὴν ἀνθρωπίνην δυστυχίαν καὶ φλογερωτέρα καταδίκη τῆς ἀνθρωπίνης μοχθηρίας;

Α'.—Τὸ φυσικὸν κακόν, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου μαστιίζεται ἡ ἀνθρωπότης, εἶναι ἀπόρροια τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὴ ὑπέπεσε παρεκτραπέισα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ θεοῦ θελήματος. Πνευματικὸν δὲ σκοπὸν ὁ Χριστὸς ἐπιδιώκων, εἰς τὸ ἠθικὸν κακόν στρέφει κυρίως τὴν προσοχὴν, τὴν οἶζαν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας ζητῶν ν' ἀνασπάσῃ, καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ θελήματος πρὸ παντὸς θέλει νὰ κατευθύνῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ θεραπεία τοῦ φυσικοῦ κακοῦ, ὡς τὸ δευτερεῖον καὶ φυσικῶς ἐκ τῆς θεραπείας τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ προερχόμενον, δευτερευόντως ὄλως ἀπασχολεῖ τὸν Χριστόν. Ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν εἶχον καὶ οἱ λόγοι, οὗς ἐκάστοτε ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς εὐεργετούμενους ὑπ' αὐτοῦ, πρὸ πάσης θαυματουργικῆς ἐνεργείας, «ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου» «θάρρει» «ἡ πίστις σου σέσωκέ σε» «πιστεύεις ὅτι δυναμαὶ σε θεραπεύσει;» κ.τ.λ.

Οὗχ ἥτιον ὅμως δὲν ὑπάρχει φυσικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας, πρὸς τὴν ὁποίαν δὲν συνεπάθησε καὶ δὲν ἤλθεν ἀρρωγὸς ἡ θεία τοῦ Χριστοῦ ἀγάπη. Παραλυτικοί, τυφλοί, κυλοί, λεπροί, δαίμονιζόμενοι ἐλάμβανον τὴν ἴσιν παρ' αὐτοῦ, νεκροὶ ἀκόμη ἀπελάμβανον τὴν ζωὴν τῶν. Καὶ τῆς μητρὸς ὁ πόνος, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὰ δάκρυα καὶ τῶν φίλων ἡ ἀφοσίωσις καὶ τῶν δεσποτῶν ἡ ἀγάπη ἱκανοποιοῦντο εὐθύς, ὡς ἤρχοντο εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοῦ Ἰησοῦ τὴν φιλάνθρωπον καρδίαν. Οὐδ' αὐταὶ δὲ αἱ βαρύτεραι καὶ πολυχρονιώτεραι ἠθικαὶ ἀκαθαρσίαι ὑπῆρξαν ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐξήτουν νὰ πλυθοῦν μὲ τὰ δάκρυα τῆς εἰλικρινοῦς μετανόιας. Πᾶσα ἡμέρα τῆς βραχυχρονίου δημοσίας ζωῆς Του ἦτο πλήρης τοιούτων εὐεργεσιῶν. Αὐτὸς ἦτο ὁ προορισμὸς τῆς ἀποστολῆς Του—ἔλεγεν ὁ ἴδιος—«εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρῦξαι αἰχμαλώτους ἀφένους καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστελεῖται τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει κηρῦξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν» (Ἦσ. ζα'. 1, 2. Λουκ. δ'. 18, 19). Καὶ τὸν προορισμὸν Του τοῦτον ἐξεπλήρωσε καὶ κατὰ τὸ γράμμα καὶ

κατὰ τὸ πνεῦμα. Δι' ὃ «διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος» (Πράξ. ι'. 38) καὶ ὡς ἔμβλημα, δι' οὗ θὰ ἐγνωρίζοντο οἱ ἀληθεῖς μαθηταὶ Του ἔδωκε τὴν «ἀγάπην» (Ἰω. ιγ'. 35), ὑπὸ τῆς ὁποίας κινούμενος καὶ Αὐτὸς ἀνῆλθεν αἰμόφυρτος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Β'.—Τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν διὰ τὸν Χριστόν, διότι ὑπόκεινται εἰς τὴν φθορὰν (Ματθ. στ'. 16) καὶ πολλάκις ἡ ἀφθονία των εἶναι ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς «βασιλείας τοῦ Θεοῦ», ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μόνον ἰδανικόν Του (Αὐτοθ. στ'. 21, 24). Ἡ μόνη ἀξία, ἣν ἔχει ὁ πλοῦτος εἶναι ἐκείνη, ἣν ἀποκτᾷ οὗτος χρησιμοποιούμενος εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ ἀγαθοεργίας (Λουκ. ιστ'. 9), μακρὰν πάσης ἀνθρωπίνης ἐπιδείξεως (Ματθ. στ'. 1—4) καὶ οἰουδήποτε κοσμικοῦ ὑπολογισμοῦ. Οἱ πλούσιοι διὰ τὸν Χριστόν δὲν εἶναι εἰ μὴ «οἰκονόμοι» τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτούς, ἵνα δίδωσιν «ἐκάστῳ τὸ σιτομέτριον» (Λουκ. ιβ'. 42). Αἱ δύο ἐκείναι παραβολαί, ἡ τοῦ ἄφρονος «πλουσίου καὶ ἡ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λιζάρου (Λουκ. ιβ'. 16—21, ιστ'. 19—31), μακρὰν τοῦ νὰ καταδικάζωσι τὸν πλοῦτον κατ' ἀρχὴν καὶ ὡς τοιοῦτον, ζωγραφίζουσιν ἄριστα τὸ κατάντημα τῶν προσηλωμένων εἰς τὴν πλεονεξίαν, τῶν ὑλοφρόνων καὶ τῶν ἀσπλάγγων πλουσίων, τοὺς ὁποίους καὶ ἔχει ὑπ' ὄψει ὁ Κύριος ὅταν λέγῃ «πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσέλθουσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (Μάρκ. ι'. 23, Ματθ. ιθ'. 29, Λουκ. ιη'. 24).

Διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν πιστεύσαντα εἰς τὸν Χριστόν καὶ ὑπαχθέντα εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀγάπης, τοὺς ὁποίους Ἐκεῖνος ἐπιβάλλει ὡς χρηστὸν ζυγόν, τὰ ὑλικά ἀγαθὰ εἶναι ἀπλᾶ μέσα πρὸς θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, «τάλαντα», τὰ ὁποῖα πολλαπλασιάζονται, ἐφ' ὅσον διανέμονται μεταξὺ τῶν πεινῶντων (Ματθ. κατ' 14—30). Δὲν ἔχει δ' ἀνάγκην πολλῶν ὁ Χριστιανὸς διὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγάπην του, διότι, καὶ τὸ «λεπτὸν τῆς χήρας» ἐὰν ἔχη, εὐχαρίστως τὸ προσφέρει ὑπὲρ τῶν ἐχόντων μεγαλειτέραν ἀνάγκην καὶ τὸν ὀλίγον ἄρτον καὶ τὴν ὀλίγην τροφήν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἔχαρισεν ὁ Θεὸς εὐχαρίστως μοιράζεται μετὰ τοῦ ξένου καὶ τοῦ πεινῶντος (πρβλ. τὸ θαῦμα τὸ πέντε ἄρτων Ματθ. ιδ'. 13—21 καὶ τὸ τῶν ἑπτὰ ἄρτων Μάρκ. η'. 1—9). Καὶ γνωρίζει νὰ ἀρκῆται εἰς τὸ ἀναγκαῖον καὶ νὰ μὴ πλεονεκτῇ, ὁ ἔχων μόνον «τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον» (Ματθ. στ'. 11, πρβλ. στ'. 25—34), ἐκ τούτου δὲ καὶ εὐκολώτερος εἶναι εἰς τὴν μετὰδοσιν τῶν ὀλίγων του ἀγαθῶν.

Γ'.—Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐνόμισαν ὅτι εἶχον ὑποχρέωσιν ν' ἀποξενωθῶσι τῶν ἀγαθῶν των καὶ νὰ τὰ καταθέσωσι «παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων» (Πράξ. β'. 45, δ'. 34). Ἀλλὰ τὸ μέτρον ἐκεῖνο δὲν ἐκράτησεν ἐπὶ πολὺ, διότι καὶ σφετερισταὶ παρεσιέφρουσαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀπλότητος ἐκείνης (Πράξ. ε'. 1—11, Β'. Θεσσ. γ'. 11, 12) καὶ παράπονα ἠγείροντο ἀπὸ μέρους ἐκείνων, οἵτινες δὲν εἶχον ἐπαρκῶς ἀντιληφθῆ τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐνωρίματα διέκριναν ὅτι δὲν ἦτο ἐπιτεταμένον ν' ἀφίσουν τὴν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ν' ἀσχοληθῶσι μὲ ὀικονομικὰ προβλήματα. (Πράξ. στ'.

1—4). Ὅπου ὅμως ἡ «ἀγάπη» ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ ἀγνή καὶ ἀνόθευτος, ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχον πράγματι «ἐνδεεῖς», οἱ μακρονοὶ ἢ δὲ πιστοὶ τῶν ἐθνῶν ἐμερίμων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος τῆς Ἱερουσαλήμ (Α'. Κορ. ιστ'. 1—3). Ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανικοῦ ἤρχισε ἡ βαθμυδὸν συστηματοποιουμένη ἡ κοινωτική φιλανθρωπία καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ χριστιανικὸς ναὸς κατέστη τὸ φαινετὸν κέντρον, πέραξ τοῦ ὁποῦ διὰ χριστιανικῶν εἰσφορῶν συντηρούμενα ἀνηλείοντο τὰ παντοειδῆ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἐν οἷς εὗρισκον παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν τὰ ὀπωσθήποτε πάσχοντα μέλη τῆς χριστιανικῆς κοινωσίας.

Καθ' ὅμοιον τρόπον ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς πιστοὺς του ὁ Χριστιανισμὸς, ἀνέκτησαν οἱ δούλοι τὰ ἀπὸ αἰῶνων λησμονημένα ἀνθρώπινα δικαιώματά των καὶ αἱ γυναῖκες τὴν θέσιν των ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τὰ παιδία τὴν ἀξίαν των ἐν τῇ κοινωσίᾳ. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο ἡ μεταβολὴ ὑπῆρξε ὀικτική καὶ ἀποτελεσματική, διότι ἐπῆλθε βαθμυδὸν στηριχθεῖσα πρὸ παντὸς καὶ μόνον ἐπὶ τῆς νέας συνειδήσεως, ἣν ὁ χριστιανισμὸς ἐδημιούργησε παρὰ τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ. Ποῖος ἄλλος θρησκευτικὸς ἢ κοινωνικὸς ἀναμορφωτὴς μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ κατεδέχθη νὰ ὀνομάσῃ «ἀδελφούς» του τοὺς περιφρονημένους τοῦ κόσμου καὶ τοὺς ἀποκλήρους τῆς ζωῆς;

Ἴδου διατί, παρὰ πάντα διωγμὸν καὶ παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασιν ἢ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἐπέζησεν εἰκοσι ὀλοκλήρων αἰῶνων «καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς». Διότι ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐμπνέῃ τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ διδάσκῃ τὴν ὑπερητάτην, τὴν ἀνεκτίμητον, ἀξίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης ὑφ' οἰανδήποτε ἐξωτερικὴν μορφήν καὶ εἰς οἰανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἂν ἐμφανίζηται. Διότι μόνον ἐν τῷ Χριστῷ εὗρισκει τις τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν μάτην ἡ ἀνθρωπότης ἀνεζήτησεν ἐπὶ αἰῶνας, καὶ διότι μακρὰν τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπάρχει εἰ μὴ ἡ κακεντρέχεια, τὸ μῖσος καὶ ὁ ἀλληλοσπαραγμὸς. Ἀπόδειξις τούτου ἡ πολυθρόλλητος κρίσις τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ.

Ε. Γ. Μ.

Σημείωσις: Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον (σελ. 60 στήλη α'. στίχ. 13) παρεσιέφρουσε σπουδαῖον τυπογραφικὸν παράσχημα καὶ ἀντὶ ἐχει ἀ ν ο ι κ τ ᾶ ς τ ᾶ ς ἀ γ κ ᾶ λ ᾶ ς ἐγγράφη «ἐχει ποιητὰς τοὺς ἀγγέλους», εἰς τρόπον ὅστε ἡ φράσις εἶχε γίνῃ ἀκατανόητος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄστοχος χρῆσις.

Παρατηρηθέντος ὅτι συχνάκις αἱ ἐφημερίδες, γράφουσαι περὶ προσευχῶν καὶ ἱερῶν τελετῶν φέρ' εἰπεῖν εἰς τουρκικὰ τεμένη, χρησιμοποιουῦσι δι' αὐτὰς τὸν ὄρον «λειτουργία», ἐξεφράσθη ἡ ἀπορία ἂν εἰστοχῇ οὗτος εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐὰν ἀποβλέ-

φωμεν εις την καθαρως επιστημονικην του προγραμματος ὄψιν, οἱ ὅροι «λειτονοργός», «λειτονοργημα», «λειτονοργία» δύναται νά χρησιμοποιωῦνται ἐπὶ παντός προσώπου ἢ ἔργου δημοσίου χαρακτηρος καὶ προσωρισμοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κοινοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀγαθότερον τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ κοινὸν ἔργον εἶνε ἢ ἕπερ αὐτοῦ ἐπίκλησις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ λατρείᾳ, κατ' ἐξοχὴν λειτονοργία ἐχαρακτηρίσθη καὶ πᾶσα μὲν κατ' ὄλον ἱεροπραξία, μάλιστα δὲ ἡ πασῶν ἱερωτάτη καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν «θεία», ἡ τὸ κέντρον τῆς χριστιανικῆς λατρείας ἀποτελοῦσα τέλεσις τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Ἐὐχαριστίας. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν κοινῶς μὲν καθιερώθη ὁ ὅρος «λειτονοργία» ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θείας μυσταγωγίας, αἱ δὲ ἐφημερίδες χρησιμοποιοῦσι τὸν ὅρον οὐχὶ ἀπὸ ἐπόψεως επιστημονικῆς, ἀλλὰ ἐν τῇ κοινοχρησίᾳ παρ' ἡμῶν ἐννοία του, τόσον ὥστε νά μὴ δύναται νά εφαρμοσθῆ οὐδὲ ἐπὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς Μεγ. Παρασκευῆς, τὴν ὅποیان ἀστόχως τιλοφοροῦσιν ὡς «λειτονοργίαν», ἐθνότιον οὐ προκειμένον περὶ τῶν προσευχῶν καὶ ἱερῶν τελετῶν τῶν ἑβραίων, τῶν μουσουλμάνων καὶ ἐν γένει τῶν μὴ χριστιανῶν ἀστοχωτέρα ἀποβαίνει ἢ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμογὴ τοῦ ὅρου.

Ἡ μεγάλη παρεξήγησις.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐν δημοσιογραφικῇ συνεντεύξει ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος διμιλῶν ἐχαρακτήρισεν ὡς μεγάλην παρεξήγησιν τὸ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης, ἀδυνατοῦσα νά συλλάβῃ τὴν ἐννοίαν τῆς ἠθικῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος ἐξέλαβε τὸν παράγοντά της ὡς ἀποκλειστικῶς ἐξωτερικόν, ὁποῖος εἶνε ἢ ἴση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν κατανομή. Ἡ παρεξήγησις αὕτη, ἐμφανισθεῖσα ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις ὡς νέα ἀνακάλυψις, εἶνε παμπалаία, ὅσον καὶ ἡ ἀνθρωπότης, ἡ μὲ τὴν ψευδαίσθησιν δὲ ταύτην σημερινὴ ἀπόπειρα ἐμπραγματῶν ὀρθώσεως τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων φυσικὸν ἦτο νά περιπλέξῃ καὶ ἐπιδεινώσῃ τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα. Τοῦτο λύεται μόνον ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, ἐνθα τὸ πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς καὶ μηχανικῆς, ἀλλὰ καὶ φυσικῆς ἰσότητος ἀναλύεται εἰς τὴν ἠθικὴν ἐννοίαν τῆς ἀδελφότητος, ἀπείρως ὑπεροχωτέρας ἕνεκα τῆς ἀξίας τῶν ἠθικῶν δεσμῶν διὰ τῶν ὁποίων κατεργάζεται τὴν ἀνθρωπίνην ἀλληλεγγύην. Διότι, ὡς προσφυνῶς ἐξήγησεν ἡ Α. Μ., τὸ δῶμα τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εἶνε κυρίως ὑλικὸν καὶ ἐξωτερικόν, ἀλλὰ πνευματικόν, ἠθικόν, ἐσωτερικόν, τὸν τρόπον δὲ τῆς λύσεώς του ἔχει ὑποδείξει τὸ Ἐὐαγγέλιον καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ συγγραμματά των, ὅπου ὁ κατὰ τῶν πλουσίων

ἀγῶν δὲν ἔχει ἀγετηρίας καὶ σκοποὺς τὰς ἐξωτερικὰς καταστάσεις, ἀλλὰ τὰς ἐσωτερικὰς διαθέσεις, τὴν ἠθικὴν ἐξέψωσιν, τὴν πάταξιν τῆς ὑλικῆς τῶν πλουσίων περιφιλαντίας, διὰ τῆς προαγωγῆς τῆς ἰδέας τῆς ἀδελφωσύνης.

«Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς».

Ὁ παρὰ τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Θεσσαλονίκης πρωτοία τοῦ Παναγ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου ὡς ὄργανον τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου αὐτῆς ἐκδιδόμενος «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἱεροναγίου εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἰστ' ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του. Τὴν καλὴν σταδιοδρομίαν τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου ἢ «Ἐκκλησία» παρακολουθοῦσα πάντοτε μετ' ἐνδιαφέροντος, χαίρει σημειοῦσα ἐπὶ τῇ ἐτ'καιρία ταύτῃ τὴν σταθερὰν αὐτοῦ πρόοδον ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πνευματικοῦ διαφωτισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς τονώσεως τῆς κοινωσίας ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τοῦ ἐμπνευσμένου αὐτοῦ ἰδρυτοῦ, καταστήσαντος τὸν «Γρηγ. Παλαμᾶν» περιβλεπτον ἄμβωνα ἐν τῇ μακεδονικῇ πρωτενοῦσῃ.

*

Ἐν επιστημονικῇ συζητήσει περὶ τῶν σχέσεων θρησκείας καὶ ἐπιστήμης («Πολιτεία») ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητῆς κ. Δ. Μπαλᾶνος χαρακτηρίζει ὡς λίαν εὐεργετικὴν τὴν ἐπίδρασιν τῆς δευτέρας ἐπὶ τὴν πρώτην· «ἡ θρησκευτικότης ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν ὑγιᾶ ἐπιστήμην διότι δι' αὐτῆς ἀποκαθαίρεται, συγχρονίζεται καὶ ἀναγεννᾶται αὕτη. Ἄνευ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐπιστήμης ἡ θρησκεία θά διεφθείρετο ὑπὸ ἀνθρωπίνων στοιχείων καὶ οὕτω τὸ κύρος τῆς θά περιορίζετο μεταξὺ τῶν ἀμορφῶτων, ἀλλὰ δὲν θά διεσώζετο ἐν μέσῳ τῶν ὁπωςδήποτε διανοουμένων».

*

Ὁ σεβ. μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Χρῦσανθος γράφων ἐν τῇ «Ὁρθοδοξίᾳ» Κ)ως περὶ τῆς στάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνικῇ κρίσει γνωματεύει ὅτι, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι «μόνον ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ μετὰ τῆς πρὸς πάντας καὶ πάντα στρεφόμενης καὶ πάντας ἐν ἑαυτῇ ἐνοῦσης θείας ἀγάπης θά ἠδύνατο νά συμπλήξῃ μίαν σταθερὰν καὶ ἀδιάσειστον σοσιαλιστικὴν πολιτείαν, ..γενικὴν καὶ ἀμερόληπτον πρὸς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ὀφείλει νά εἶναι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν κοινωνικὴν κρίσιν», ὅπερ ὅμως εἶνε σύνθετον καὶ πολὺπλοκον καὶ δυσχυρές, διότι τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα. Εἶνε δὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐὐαγγελίου, ἡ μετοχὴ τῶν χριστιανῶν ἐν τῇ κοινῇ λατρείᾳ καὶ ἡ συστηματοποιημένη ἀσκησις τῆς ἀγάπης, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Τὸ τοιοῦτο ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, «καὶ τελείως ἀσκοῦμενον, δὲν θά θεραπεύσῃ ὅλας τὰ ελλείψεις καὶ πληγὰς τοῦ κοινωνικοῦ σώματος», ἀλλὰ «θά ἐπιδιώκῃ μόνον τὸ δυνατόν», διότι «ἡ ζωὴ παραμένει διαρκῆς πάλῃ καὶ ἀγῶν διηνεκῆς» καὶ ἀποκάλυψις ὁλονὲν «γῶν μετώπων».

*

Ὁ αἰδσα. καθολικὸς J. Keating δι' ἄρθρου του ὑπὸ τὸν

τίτλον «Ἀγγλικανοὶ καὶ Ὁρθόδοξοι» ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ «The Month» λέγει μεταξὺ ἄλλων ὅτι εἶνε ψευδὲς ὅτι οἱ καθολικοὶ ἀνθίστανται εἰς τὰς πρὸς ἔνωσιν προσπαθείας τῶν ἀγγλικανῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων. Ἄπ' ἐναντίας—λέγει—εἰς τὰς τοιαύτας προσπαθείας βλέπομεν τὴν ἀμφοτέρωθεν δυνατότητα νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ μόνη ἐφικτὴ ἔνωσις εἶνε ἡ πραγματοποιηθεῖσα διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς αὐθεντίας (=τοῦ πρωτείου) τῆς Ρώμης. Διότι οἰαδήποτε διαρκῆς καὶ μόνιμος ἔνωσις μεταξὺ τῶν ἀγγλικανῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων εἶνε χιμαιρικὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τῆς ἠσωτικῆς διασπάσεως τῶν πρώτων καὶ τῆς ἀπροθυμίας τῶν δευτέρων νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν πίστιν καὶ τὴν ἱερωσύνην τῶν ἀγγλικανισμοῦ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθε κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα εἰς δύο τακτικὰ διοικητικὰ συνεδρία.

—Χθὲς Παρασκευὴν συνήλθεν ὑπὸ τῆς προεδρείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου τὸ Ἀναθεωρητικὸν Δικαστήριον, ἀποτελεσθὲν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Βελλᾶς καὶ Κορίνθου, Πλωμαρίου, Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως. Τὸ Δικαστήριον ἐξήτασε διαφόρους ὑποθέσεις κατὰ κληρικῶν, ἐπεράτωσε δὲ αὐθημερὸν τὰς ἐργασίας αὐτοῦ.

—Προτάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπεφασίσθη ὁ κενταρισμὸς «Διοικητικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» ἀκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν ἀσκησις τῆς πειθαρχικῆς καὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας, ἣν συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 4653 ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τὰ Ἐποπτικὰ Συμβούλια καὶ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ «Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» θ' ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὡς Προέδρου, ἢ, τούτου κωλυμένου, ἐνὸς τῶν Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν, δὲ ἡ Ἱερά Σύνοδος ὀρίζει ὡς ἀναπληρωτὴν, τοῦ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πατριστηρίου Ἀθηνῶν, ἐνὸς ἐπι Καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς Σχολῆς ὑπὸ ταύτης ὀριζομένου, ἐνὸς μέλους τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ὀριζομένου, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Διευθύνσεως Ἐκπαιδευτικῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Ἐκπαιδευτικῶν καὶ τοῦ Τμηματάρχου τῆς μέσης Ἐκπαιδεύσεως τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου.

—Τὴν παρελθούσαν Δευτέραν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἐπεσκέφθησαν τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὠμίλησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τὴν Τετάρτην ἐπεσκέφθησαν τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίνων καὶ Μυτιλήνης.

—Διὰ κατατεθέντος εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχεδίου

ἐπέρχεται ἡ ἐξῆς τροποποίησις εἰς σχετικὴν διάταξιν τοῦ περὶ Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ Ἱερατικῶν Φροντιστηρίων νόμου 5142. Αἱ τέσσαρες κατώτεροι τάξεις τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς τέσσαρας ἀνωτέρας τάξεις τῶν κλασικῶν Γυμνασίων, ἐπιπροσθέτως δὲ κατανέμονται εἰς τὰς τάξεις ταύτας πλείονα τῶν εἰς τὰς ἀντιστοίχους τάξεις τοῦ Γυμνασίου διδασκομένων θεολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν μαθήματα μὲ ἐλαφρὰν παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ προγράμματος τοῦ Γυμνασίου ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ὥρων διδασκαλίας, εἰς δὲ τὴν Ε' τάξιν διδάσκονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τοιαῦτα, κατὰ τὰ διὰ Π. Διατάγματος ἐδιδάσκοντο καθορισθησόμενα. Μονοὶ οἱ ἕκ τινος τῶν δύο κατώτερων τάξεων τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν προερχόμενοι μαθηταὶ δύνανται νὰ ἐγγράφωσιν ἢ μεταεγγράφωσιν εἰς ἀντίστοιχον τάξιν τοῦ κλασικοῦ γυμνασίου κατόπιν ἐξετάσεως ἐνώπιον τῆς αὐτῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις ἐξετάζει τοὺς ἐξ ἰδιωτικῶν Γυμνασίων προερχομένους μαθητάς. Ἐν τῶν τάξεων ὅμως Γ' καὶ Δ' τῶν Ἱερατικῶν σχολῶν ἀπαγορεύεται δι' οἰοῦνδήποτε λόγον ἢ μεταεγγραφή εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς τάξεις τοῦ Γυμνασίου. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Ε' τάξεως τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν προερχόμενοι μαθηταί, μετὰ τὴν λήψιν τοῦ ἀπολυτηρίου ἐκ τῆς Ἱερο. Σχολῆς, δύνανται νὰ τύχωσι καὶ ἀπολυτηρίου Γυμνασίου, ὑφισταμένοι τὴν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προβλεπομένην ἀπολυτηρίων ἐξέτασιν ἐνώπιον τῆς αὐτῆς ὡς ἂν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

—Διὰ γράμματος πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἀνηγγέθη τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὁ τῇ 10 παρελθούσης Ἰανουαρίου ἐπελθὼν θάνατος τοῦ ὀρθοδόξου Καθολικοῦ—Πατριάρχου Γεωργίας Χριστοφόρου. Τοποτηρητῆς ἐξελέγη ὁ Μητροπολίτης Καλλιόπολις.

—Ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς εἰς β'. ἀνάγνωσιν νόμος ἐπερὶ ἐκτιμήσεως καὶ πληρωμῆς τῆς ἀξίας τῶν ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

—Κατετέθη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχεδίου πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἀπὸ χαρτοσήμου, διὰ τὸ πρὸ κειροῦ συναφθὲν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δάνειον τῶν 15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἡ σχετικὴ σύμβασις θα συνταχθῇ ἐπὶ ἀπλοῦ χάρτου. Δὲν πρόκειται δὲ περὶ νέου δανείου, ὡς ἀκριβῶς ἀνεγράφη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων.

—Πρὸς διασάφισιν τῆς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς Ἐκκλησίας δημοσιευθείσης εἰδησεως περὶ ἐγγαμῶν καὶ ἀγάμων ἐφημερίων δημοσιεύομεν τὴν μεταξὺ ἄλλων κατατεθείσαν εἰς τὴν Βουλὴν τροποποιητικὴν σχετικῆς διατάξεως τοῦ Ἐνοριακοῦ νόμου κατὰ πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἔχοισαν ὡς ἐξῆς:

1. Ἐγγαμοὶ ἢ ἀγάμοι ἐφημερίαι τοποθετημένοι εἰς τοὺς ναοὺς μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου 5148 ἄνευ προσόντων καὶ ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων μνημοποιουμέναι εἰς ἃς κατέχουσι θέσεις. 2. Αἱ ἐξ αὐτῶν ὑπεράριθμοι θέσεις κενούμεναι δὲν πληροῦνται, αἱ δὲ ὀργανικαὶ χηρεύουσαι πληροῦνται τακτικῶς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου. 3. Τῆς διατάξεως τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ παρόντος άρθρου

ἔξαιρούνται οἱ ἐκ Μονῶν μετακαλούμενοι καὶ προσωρινῶς εἰς χηρευούσας ἐνορίας τοποθετούμενοι.

— Διαπιστωθέντος ὅτι τὸ ἡγλίον τῆς ἱ. μονῆς Ρεντίνης Θεσσαλιώτιδος ἔχει καταθέσει εἰς τὸν πτωχεύσαντα οἶκον Τσαγανούπουλου ἐν Καρδίτῃ δρχ. 9 946 50, τὸ Κ. Συμβούλιον Διοικήσεως Ἐκκλησ. Περιουσίας ἀπεφάσισεν ὅπως κληθῆ τὸ ὑπόλογον ἡγλίον εἰς ἀπολογία, διότι, παρὰ τὸν νόμον, κατέθεσε χρήματα ἀνήκοντα εἰς τὴν μονὴν εἰς ἰδιωτικὴν τράπεζαν, ταχθῆ δὲ πρὸς τοῦτο δεκαήμερος προθεσμία ὅπως καταβάλῃ τὸ ὅς εἴρηται ποσὸν εἰς τὸ ἐν Καρδίτῃ ὑπ)μα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ γνωστὸν ὄργανον τοῦ συνδέσμου τῶν ἀθέων «Ὁ Ἄθεος» ἐν τινι τῶν τελευταίων του φύλλων παραπονεῖται ὅτι «αἱ μᾶζαι» διατηροῦσιν ἀκόμη πνευμά τι εὐσεβείας ὡς διαπιστοῦσιν αἱ ἱεραὶ ὁμαδικαὶ ἀποδημίαι πρὸς προσκύνησιν ἱερῶν τάφων, ἔνθα ἐπισυμβαίνουναι ἰάσεις «χαρκτηριζόμεναι μὲν ὑπὸ τῶν θρησκευόντων ὡς θαύματα, ἀλλὰ ἐξηγούμεναι διὰ τῆς ὑποβολῆς». Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ὁ «Ἄθεος» δὲν ἀρνείται τὸ γεγονὸς τῶν ἰάσεων. Ἐν ἄλλῳ φύλλῳ τὸ αὐτὸ φύλλον συγχαίρει τοὺς ἀθέους διότι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐπέτυχον νὰ κλεισθῶσιν 600 ναοὶ χριστιανικοὶ καὶ νὰ ἐξορισθῶσιν ὑπὲρ τοὺς 1600 κληρικοί, ἐξ ἄλλου ὁμοῦ ἐκφράζει ἀγανάκτησιν διότι αἱ οὐκραϊνικαὶ «Κομμουνιστικαὶ Νεολαταὶ» παρακολουθοῦσι τὰς ἱεροτελεστίας, ὀργανοῦσαι μάλιστα καὶ χοροὺς διὰ τὰς ἐν τοῖς ναοῖς ψαλμωδίας, ἐν δὲ τῇ περιοχῇ τῆς πόλεως Στάλινγκραδ πολλοὶ νέοι, ἀνήκοντες μάλιστα εἰς τὸν σύνδεσμον τῶν Ἄθέων, ἐτέλεσαν τοὺς γάμους τῶν θρησκευτικῶς.

— Πρὸ τίνος ὁ ἐν Ἀμερικῇ ρώσος ἐπίσκοπος Ἀντωνίνος μεταβὰς εἰς τὴν Ἀλάσκαν καὶ τὰς Ἀλεουτίδας νήσους πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις διαβιούντων ὀρθόδοξων ἀνεκοίνωσεν ὅτι εὗρεν ἐκεῖ πληθυσμοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ ἐκκλησίαν. Ὁ ἐπίσκοπος ἐπεσκέφθη 22 πόλεις καὶ χωρία, ἐγένετο δὲ πανταχοῦ δεκτὸς μετ' ἐξαιρετικῆς ἐγκαρδιότητος Αἱ ἐκασταχοῦ κοινότητες διωργάνωσαν λιτανείας, σχεδὸν πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἐξωμολογήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ μετέλαβον τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐνοριαὶ διατελοῦσιν ἔτι ἀνευ ἱερέων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς κωδικοποιήσεως τῶν νόμων ἐπιτροπῆς τῆς πολωνικῆς δημοκρατίας ἐδημοσιεύθη ἐπ' ἐσχάτων νομοσχέδιον τοῦ δικαίου τοῦ γάμου ἀνατρέπον τὸ μέχρι σήμερον ἐν Πολωνίᾳ ἰσχύον γαμικὸν δίκαιον. Τοῦτου ἕνεκα ὁ Μακαρ. μητροπολίτης Βιρσοβίας κ. Διονύσιος ἀνέθηκεν εἰς τὴν γραμματείαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου νὰ ὑποβάλῃ τὰς σκέψεις τῆς ἐπι τοῦ νομοσχεδίου, αἵτινες καὶ δημοσιεύονται ἐν τῷ «Χριστιανικῷ Ἀναγνώσματι» τῆς μητροπόλεως Βαρσοβίας. Ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ λέγεται σὺν ἄλλοις ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη τοῦ ἐν Πολωνίᾳ καθολικοῦ κόσμου, ὅστις καὶ ἀποτελεῖ τὴν πλειονότητα τῶν κατοίκων τοῦ πολωνικοῦ κράτους, εὐλόγως κατείδεν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τούτῳ, δι' οὗ θεσμοθετεῖται ἐν Πολωνίᾳ ὁ πολιτικὸς γάμος, ἀρχὴν ὑποσκάπτουσαν τὴν ἐν τῷ πολωνικῷ

κράτει ἱστορικὴν θέσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Διότι τὸ νομοσχέδιον ἀφαιρεῖ ἀπ' ἀδείης πᾶσαν τὴν πραγματικὴν τῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν γαμικῶν σχέσεων, ἐκτός δὲ τούτου εἰσάγει τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου διὰ τοῦ διαζυγίου, ὅπερ ἀντιβαίνει πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μεταβίβασις πασῶν τῶν γαμικῶν ὑποθέσεων εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἀπὸ ρίζης μεταβάλλει τὴν ἐν Πολωνίᾳ θέσιν τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τὴν κατασταθείσαν ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῆς πολωνικῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ θρόνου κογκαρδάτου.

ΡΩΜΑ·ΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Α. Α. ὁ Πάπας Ρώμης συνεχίζων τὰς προτέρας μακρὰς ἀποπειράς πρὸς κωδικοποίησιν τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῶν ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ἠνωμένων πρὸς τὴν ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν κλάδων (Μαρωνιτῶν, Ρουθηνῶν, Μελχιτῶν, Ρουμάνων, Κοπτοκαθολικῶν, συροκαθολικῶν, αἰθιοπῶν, Χαλδαίων, καὶ Βουλγάρων καὶ ἑλληνοκαθολικῶν) συνέστησεν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ καρδιναλίων (1929) ἵνα μεριμνήσῃ περὶ τῆς διοργανώσεως τοῦ ἔργου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὤρσε διαφόρους ἄλλας ὑποεπιτροπὰς πρὸς ἔρευναν καὶ συλλογὴν τῶν πηγῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δικαίου, προπαρασκευῆν τῶν ἐπὶ μέρους μελετῶν καὶ βαθμιαίαν ἐκδοσὴν τῶν κειμένων. Εἰς συνεργασίαν ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἐκασταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς διακουοῦντες ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι, ἠρουνήθησαν τὰ ἀρχεῖα τῆς προπαγάνδας ὧν ἡ ἀρχὴ ἀνάγεται εἰς τὰ ἔτη 1582—85 ἐπὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Congregatio pro rebus Graecorum (1573) Πάπα Γρηγορίου ιγ', ἐντεῦθεν δ' ἠρξάτο ἀπαρτιζόμενον τὸ Jus novum (1550—1902), τὸ Jus Byzantinum Novum καὶ τὸ Jus Novissimum (ἀπὸ τοῦ Πίου ι' μέχρι τοῦ νῦν).

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν ἱερέα Στυλιανὸν Παπαδόπουλον τοῦ Νικολάου, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγυαλείας (Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆ 18 Μαρτίου ἐν. ἔτ., ἡμέρᾳ Παρασκευῆ καὶ ὥρᾳ 9 π.μ. ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγοροσόμενος ἐπὶ ἀπειθείᾳ κατὰ τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ὀρισθείσῃ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

† ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος πρόεδρος

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν ἱερέα Θεόδωρον Θεοδωρακόπουλον, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας.

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆ 18 Μαρτίου ἐν. ἔτ., ἡμέρᾳ Παρασκευῆ καὶ ὥρᾳ 9 π.μ. ἵνα δικασθῆ ἐπὶ μοιχείᾳ, ἀθεμίτῳ γάμῳ καὶ ἀπάτῃ.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ὀρισθείσῃ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

† ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος πρόεδρος

ΔΕΛΤΙΟΝ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ
ΦΛΩΡΙΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60. ΕΞΩΤ. ΦΡ. 60. ΑΜΕΡ. ΔΟΛ. 2
ΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΗΔΩΡ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΩΝ ΔΡΧ. 300
ΗΔΩΡ ΧΑΡΙΘΝ ΔΡΧ. 50. ΙΕΡΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 30
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΔΡΧ. 30

Τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐμβάσματα δέον νὰ διευθύνωνται :

Ο. Δ. Ε. Π. Δελτίον Ἐκκλησίας. Γραφεῖα Ι. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς τὴν σύνταξιν δέον νὰ διευθύνηται :

Γραφεῖα Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπισκοπὴν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Δημητρίου Σ. Μπαλάνου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων. Ἀθήναι 1932. (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδείας).—Ἐκτίθεται ἡ βιογραφία τοῦ διασήμου κληρικοῦ καὶ ἡ εὐρυτάτη ἐκκλησιαστικοφιλογικὴ αὐτοῦ δράσις, χαρακτηρίζεται δ' ὡς «μία τῶν σπουδαιότερων μορφῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος» καὶ ὡς ἀποτελῶν «μετὰ τοῦ ἰσαξίου του ἀντιπάλου Θ. Φαρμακίδου τὴν δυάδα τῶν σπουδαιότερων θεολόγων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας».

Περικλέους Βοζουκίδου, Πρωτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἀκαδημικὸς Δεκάλογος. Λόγος παραινεντικὸς ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῶν νέων φοιτητῶν. Θεσσαλονίκη 1931.—Διδακτικωτάτη ἀποστορφή πρὸς τοὺς νέους φοιτητάς, δι' ἧς ἐν εἶδει δεκαλόγου ἀπευθύνονται πρὸς αὐτοὺς πολῦτιμοι παραινέσεις καθ' ἣν σιγῆν «τελοῦνται οἱ ἀρεθῶνες» τῶν σπουδαστῶν μετὰ τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ὁ δεκάλογος εἶνε : ἀρχεσθαι ἀπὸ Θεοῦ. ἀγαπάτε τὴν πατρίδα ἐμμένετε εἰς τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις· πείθεσθε τοῖς νόμοις τῆς πολιτείας· μελετᾶτε ἀνευδότης μὴ δειλιάτε πρὸ τοῦ ὄγκου τῆς ἐπιστήμης· ἐθίξεσθε εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν· τηρεῖτε μέτρον ἐν τῇ ἀκαδημικῇ ἐλευθερίᾳ· σπεύδετε βραδέως εἰς ἀποκρυστάλλωσιν πεποιθήσεων· φέρεσθε πάντοτε ὡς ἀρμόζει εἰς ὀκαδημικὸς πολίτας· Ἐκάστη τῶν ἐντολῶν ἀναλύεται προσηκόντως.

The doctrine of Grace (=Ἡ περὶ θείας χάριτος διδασκαλία) ὑπὸ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, Νικολάου Ἀρσένιεβ, V. Bartlet, W. A. Brown, J. E. Choisy, T. Gavin, N. Gloubakowsky, H. Goudge, A. Headlam (ἐπισκόπου τοῦ Gloucester), H. Hermerlink, A. Jundt, W. Manson, J. Nörregeord E. D. Loper, E. W. Watson καὶ G. Wobbermin, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Δρος J. Whistley μετὰ προλόγου ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης Λονδίνον 1932.—Ὁ τόμος οὗτος περιέχει τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς θείας χάριτος ἀπὸ πάσης ἐπόψεως ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν διαφορῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀπετελέσθη δὲ ἐκ τῶν διατριβῶν τῶν ὡς ἀνω καθηγητῶν, αἵτινες κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος συνεζητήθησαν ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ ἐν Gloucester καὶ εἶτα ἐν High Leigh κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνεχείας τῆς ὁργανώσεως «Πίστις καὶ Διοικήσις». Ὁ τόμος οὗτος ἀποτελεῖ ἀπαρχὴν σοβαρῆς θεολογικῆς ἐρευνῆς ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν δογματι-

κῶν διαφορῶν τῶν χωριζουσῶν τὰς διαφορούς Ἐκκλησίας καὶ προσπαθείας ἑναρμονίσεως αὐτῶν. Ἡ ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ περιεχομένη ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς τῶν καθηγητῶν τῆς ὡς εἰρημένης ὁργανώσεως παρέχει λίαν ἐνδιαφερόυσιν εἰκόνα τῆς ἐφαρμοσθείσης μεθόδου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας καὶ τῶν παρὰ προσδοκίαν ἀρίστων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων. Ὁ τόμος ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐμφανισθῇ καὶ ἐν γερμανικῇ μεταφράσει. Ἄξια ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶνε τὰ θέματα τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξαν οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε : Ἡ χάρις παρὰ τοῖς Ἑλλήσι Πατράσι μέχρι τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τοῦ Ρώσου καθηγητοῦ Ν. Ν. Gloubakowsky. Ἡ χάρις ἐν τῷ χριστιανικῷ μυστικισμῷ ὑπὸ τοῦ Ρώσου Καθηγητοῦ Νικολάου Ἀρσένιεβ. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐν τοῖς μυστηρίοις χάρις ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου. Ἐπίσης ἐνδιαφερόυσαι εἶνε καὶ αἱ λοιπαὶ μελέται αἱ ἀναπτύσσουσαι τὸ περὶ χάριτος ζήτημα ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν θεολόγων καθηγητῶν θὰ ἐρευνήσῃ προσεχῶς τὸ ζήτημα τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Ἐυχαριστίας. Ἐκ τῶν ἡμετέρων θὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συγγραφὴν ὀρισμένων διατριβῶν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Κ. Δουβουινιώτης καὶ Ἀμίλκας Ἀλιβιζάτος.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τοῦ νόμου 5148 προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμερῶν, ὑποβάλλωσιν εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς τὰ ἀπαιτούμενα ἔγγραφα πρὸς πληρωσιν : ἰον μῆς θέσεως ἐφημερίου ἐν τῷ ἐνταῦθα μητροπολιτικῷ ναφ' Ἀγ. Νικολάου καὶ 2ον πρὸς πληρωσιν τριῶν κενῶν θέσεων τῶν ἐφημεριῶν τῶν χωρίων Ψάρι Βουλρασιῶν, Μπέχρου Πηνειῶν καὶ Κουζουλίου Λετριῶν. Ἐν Πύργῳ τῇ 20 Φεβρουαρίου 1932. (Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἰ. μητροπόλεως Ἡλείας).

Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης.

Λαβόντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου ἐν. ἔτ. αἴτησιν τῆς ἐνοριακῆς ἐπιτροπείας Ἀγίου Ἰωάννου Ἡρακλείου καὶ τὸ ἀρθρον 78 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5148 κωδικοποιηθέντος νόμου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς εἰρημένης ἐνορίας, ὅπως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ ἀποδεικτικὰ αὐτῶν. Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 17 Φεβρουαρίου 1932, † Ὁ Κρήτης Τίτος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον Ο. Δ. Ε. Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δημητριάδος διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς μονοετὴ πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μισθώσεως τὸ δικαίωμα ὕλοτομίας 90.000 ὀκ. ξυλανθράκων ἐκ τοῦ δάσους Ἄνω Μονῆς Ξενιάς τῆς ἰ. μονῆς Ξενιάς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 2129 ἐ. ἔ. διακηρύξεώς του. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Βόλῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 28 Φεβρουαρίου 1932, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 μεσημβρ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύναται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι γινῶσιν παρὰ τῷ ἐν Βόλῳ ὑπ/ματι τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ πρόεδρος † ὁ Δημητριάδος Γερμανός.

Τύποις «Φοίνικος» ὁδὸς Σταδίου 44